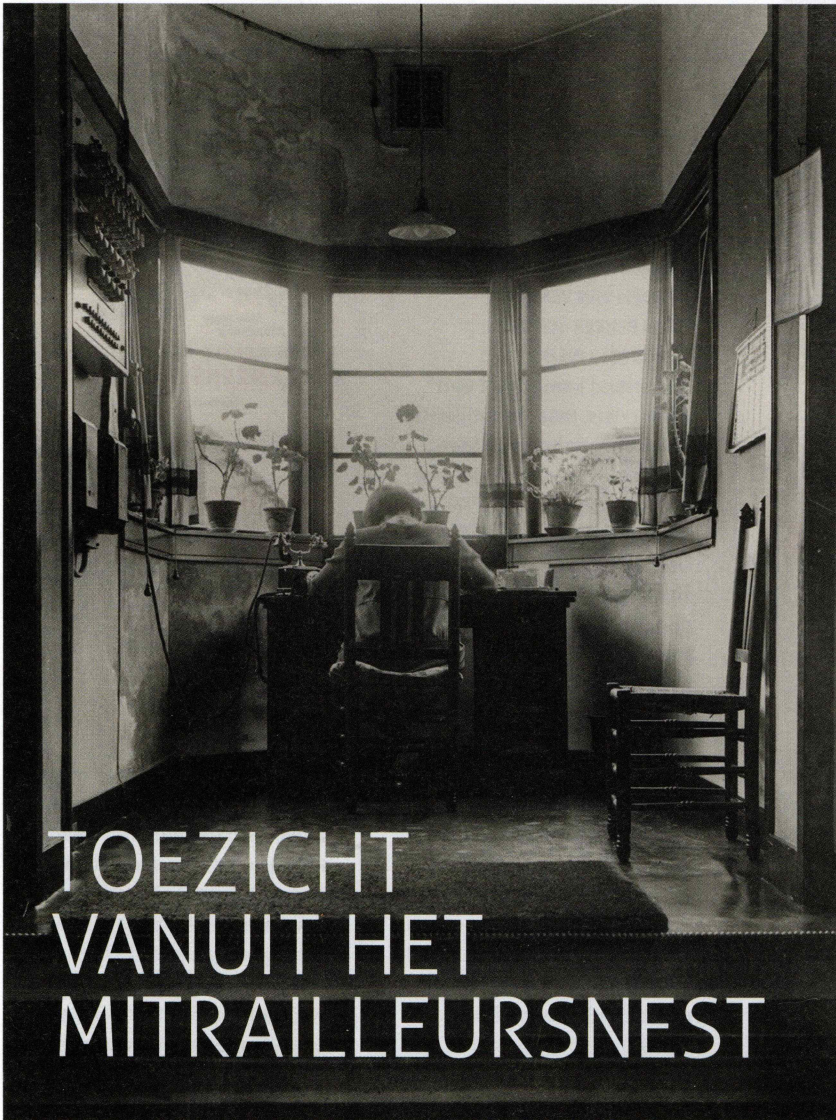

We gaan in deze rubriek terug in de tijd.
Een tip over een bijzondere, historische foto?
Mail naar redactie@woonbond.nl.

DEN HAAG 1931

TOEZICHT VANUIT HET MITRAILLEURSNEST

TEKST RON VAN GELDEREN / BEELD GEMEENTE DEN HAAG / HAAGS GEMEENTEARCHIEF

►► 'Het mitrailleursnest.' Zo noemen de bewoners het poortgebouwtje aan het begin van de Haagse wijk Zomerhof. Een medewerkster houdt er op een doorsnee-dag in 1931 de wacht. Wanneer bezoekers zich buiten de vaste bezoektijden melden, vraagt zij streng wat ze in de wijk komen doen. Maatschappelijk werker, arts, priester of dominee? Komt u verder. Vriend, kennis, zus of neef? Komt u morgenmiddag tussen twee en vier maar terug.

De 106 gezinnen in Zomerhof zijn aan strenge regels gebonden. Hun wijkje is een

zogenoemde woonschool, waar 'moeilijke gezinnen' worden gekneed tot 'ordelijke burgers'. Achter de toegangspoort bevinden zich vijf doodlopende straten aan een centraal plein. De 'woninginspectrice' van de Stichting Controlewoningen ziet er vooral ook streng op toe dat de wijkbewoners zich houden aan het alcoholverbod.

Laatste kans

Zomerhof is een van de woonscholen die 100 jaar geleden in Nederland zijn opgezet. Sommige wijkbewoners hebben zich elders in Den Haag onmogelijk gemaakt, vaak onder

invloed van drank of foute vrienden. Veel anderen hebben de domme pech dat ze door werkloosheid in geldproblemen zijn geraakt. Zomerhof, een kwartier buiten de stad, vlakbij de gemeentelijke vuilverbranding, is hun laatste kans op huisvesting. Nieuwe bewoners krijgen er een eenvoudige '3e-klasse-woning'. Bij goed gedrag volgt een '2e-klasse-woning' met tuintje; en tot slot een '1e-klasse-woning' buiten de poort. Daarna maken de bewoners kans op een gewone gemeentewoning.

Het sociale experiment duurt slechts 14 jaar, van 1923 tot 1937. De kosten zijn hoog, de resultaten gering. De professionele begeleiding van de gezinnen kost in 14 jaar grofweg f 850.000, vergelijkbaar met €9 miljoen nu. Het geld is grotendeels weggegooid. Er zijn in al die jaren slechts 38 gezinnen naar gewone woningen begeleid. Ruim 400 andere gezinnen die enige tijd in Zomerhof verblijven, bemachtigen zelf een ander adres buiten de poort. Zodra ze een paar gulden meer gaan verdienen, ontvluchten ze de onrijke wijk.

Verder verwijderd

Het strenge toezicht vanuit 'het mitrailleursnest' is niet de enige reden voor hun vertrek. Nog akeliger is de discriminatie. Wie zegt in Zomerhof te wonen, wordt elders in de stad met de nek aangekeken. Van deze 'asocialen' kun je volgens hun stadsgenoten maar beter afstand houden. Terwijl het verblijf in de wijk op papier moet leiden tot een normaler leven, raken de bewoners er in de praktijk juist verder van verwijderd. Een kritisch gemeenteraadslid die het opneemt voor de bewoners, noemt de wijk 'een minderwaardigheidscomplex'.

Als door het slechte imago steeds meer woningen leeg komen te staan, besluit de Haagse raad in 1937 het strenge toezicht op te heffen. De toegangspoort wordt direct gesloopt. Eind jaren '60 gaan ook alle woningen tegen de vlakte. Sinds 1968 ligt er het Willem Dreespark. Het is een te grote naam voor een wijkje met drie flats en minder bomen dan je van een park zou verwachten. De straatnaam Zomerhof is voorgoed verdwenen. Die is zelfs zoveel decennia na sluiting van de woonschool te besmet. ◀